

RECURSOS I SERVEIS DE LES BIBLIOTEQUES DE LA UPC COM A SUPORT A L'EDUCACIÓ PER A UN DESENVOLUPAMENT HUMÀ I SOSTENIBLE

Núria Castillo*, Miquel Puertas**

Biblioteca del Campus de Terrassa

Anella temàtica de desenvolupament humà i sostenible

Av. Jacquard, 80

08222 - Terrassa, Spain

Phone: +34 93 739 8679

Web page: <http://bibliotecnica.upc.es/bib170/>

nuria.castillo-mas@upc.edu*, miquel.puertas@upc.edu**

BLOC TEMÀTIC 2: Innovació organitzativa i iniciatives “motor de canvi”

Introducció

Des de 1990, de manera paral·lela al desenvolupament de les iniciatives lligades a la potenciació del medi ambient, la sostenibilitat i la cooperació en els processos d'aprenentatge, recerca i sensibilització de la UPC, les Biblioteques de la UPC (BUPC) van apostar de manera decidida per la creació de col·leccions bibliogràfiques de suport. Els darrers anys, a més de l'increment d'aquest fons, especialment en format digital, les BUPC han fet un esforç per oferir nous serveis requerits per una demanda cada vegada més complexa i important.

Al 2001 s'adopta a les BUPC un nou model organitzatiu, complementari al ja existent, basat en la figura del bibliotecari temàtic, per tal d'aprofundir en la seva especialització, racionalitzar els esforços i recursos i millorar l'oferta de serveis a la comunitat universitària. Cada bibliotecari està assignat a una o més de les 23 àrees temàtiques definides. El conjunt de bibliotecaris d'una mateixa àrea formen una anella temàtica. Treballen en col·laboració, independentment de la biblioteca a la que pertanyen, i atenen alguns dels serveis bibliotecaris especialitzats oferts a la UPC. [1].

L'anella temàtica de Desenvolupament Humà i Sostenible (DHS)

L'anella de DHS està formada per 10 bibliotecaris de 8 biblioteques diferents. El coordinador de l'anella tutela el treball dels bibliotecaris i fa d'enllaç amb la resta d'anelles. Els bibliotecaris temàtics, entre altres feines, avaluen i gestionen la col·lecció especialitzada, indexen recursos d'informació de la temàtica, atenen el Servei d'Informació Especialitzada, mantenen contacte amb les unitats i entitats relacionades amb aquest àmbit, realitzen formació i fan difusió selectiva de la informació.

Els recursos d'informació de cada àrea temàtica es van organitzar a la web a través de *Bibliotècnica per matèries* [2]. Cada àrea disposa d'un arbre temàtic desenvolupat fins a un tercer nivell de subdivisió. En el cas de DHS trobem, entre altres, les subdivisions: enginyeria ambiental, política i gestió ambiental, desenvolupament sostenible, desenvolupament humà, cooperació per al desenvolupament, globalització, governabilitat mundial, prospectiva, sistèmica i modelització (veure imatge).



Recursos i serveis

Accés als recursos documentals. Les BUPC disposen de diverses col·leccions bibliogràfiques per donar suport a l'ambientalització curricular i a la recerca en DHS.

Destaquen Tecnologia per al Desenvolupament Humà i Sostenible (TDHS) a la Biblioteca Rector Gabriel Ferraté (lligada al CCD) i la col·lecció sobre desenvolupament sostenible de la Biblioteca del Campus de Terrassa (lligada a la Càtedra Unesco de Sostenibilitat) [3]. En format digital es poden consultar 35 bases de dades, prop de 300 e-revistes, més de 200 e-llibres, 80 PFC i una selecció de 170 recursos Webs d'aquest àmbit.

Dinamització de les col·leccions sobre DHS. Les biblioteques realitzen regularment exposicions per dinamitzar aquestes col·leccions. ("Els Objectius del Mil·leni" i "Aigua de tothom: un dret i no una mercaderia", per exemple) o per donar visibilitat a actuacions realitzades per altres entitats (exposició itinerant sobre el Laboratori REAL, exposició de pòsters del CCD, etc.). En col·laboració amb el Cites i l'Univers, s'ha organitzat per Sant Jordi el Mercat d'Intercanvi de Llibres per promoure la reutilització de llibres i la seva consideració més enllà del seu valor econòmic. En els tres anys de realització han participat 360 persones, que han aportat un total de 935 llibres.

Portal DHS. Per tal de millorar la difusió i l'accessibilitat del fons documental de la UPC relacionat amb la cooperació per al desenvolupament i la sostenibilitat, les BUPC van posar en marxa el portal *DHS-Desenvolupament Humà i Sostenible* [4]. Permet la cerca de referències bibliogràfiques de més de 4.000 documents disponibles a les BUPC i consultar revistes electròniques, tesis a text complet, PFC i tesines final de carrera, pòsters i imatges dels projectes de cooperació impulsats pel CDD (veure imatge).

Desenvolupament Humà i Sostenible
DHS

Menú

Paraula o frase: Cerca avançada

INFORMACIONS UPC

- ◆ Jornadas Europeas de Energía en la ETSEIB 2007: Eficiencia Energética, Seguridad y Sostenibilidad
- ◆ Workshop Internacional "Gestió Sostenible de l'Aigua: Noves Tendències de Reutilització, Tractament i Evaluació de la Qualitat"
- ◆ I Congrés UPC Sostenible 2015

El portal DHS és desenvolupat pel Servei de Biblioteques i Documentació gràcies als recursos assignats pel Centre de Cooperació per al Desenvolupament. L'objectiu del portal és millorar l'accessibilitat dels fons documentals de la Universitat relacionats amb la cooperació per al desenvolupament i la sostenibilitat. A continuació es presenten els diferents continguts que conté el portal relacionats amb aquests àmbits.

FONS A LES BUPC

En aquest apartat bàsicament es poden trobar els llibres disponibles a les diferents Biblioteques de la UPC. La interfície de consulta filtra els fons pertinents al tema del portal que hi ha al [Catàleg de les BUPC](#) de manera que s'aconsegueixen uns resultats més acurats. [\[+\]](#)

FOTOGRAFIES

Es troben disponibles les fotografies presentades al [Concurs fotogràfic Imatges del Sud](#) que organitza anualment el [Centre de Cooperació per al Desenvolupament \(CCD\)](#). Es pot accedir a totes les fotografies presentades i és possible consultar les premiades a cada edició del concurs. [\[+\]](#)

EXPOSICIÓ

- ◆ Els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni

PÒSTERS

En aquest apartat es troben pòsters en format electrònic dels projectes presentats a diferents edicions de la [Convocatòria per a ajuts a accions de cooperació](#) que organitza el [Centre de Cooperació per al Desenvolupament \(CCD\)](#) amb l'objectiu de promoure la cooperació tècnica entre la UPC i els països en vies de desenvolupament. Els pòsters contenen informació bàsica sobre el context general del projecte, les activitats realitzades i els resultats obtinguts. Amb aquest material el CCD organitza una exposició anual que mostra a la comunitat universitària les iniciatives que han integrat el seu [Programa d'Activitats de Cooperació per al Desenvolupament](#). [\[+\]](#)

PFC, TFC I TESINES

En aquest apartat es poden consultar projectes i treballs final de carrera i tesines en format electrònic. Per una banda, inclou treballs elaborats per estudiants de la UPC en la seva darrera etapa d'estudis a fi d'obtenir la titulació. I per una altra, treballs presentats al [Concurso de Proyectos Fin de Carrera sobre Cooperación Internacional en el ámbito de la Tecnología para el Desarrollo Humano](#) que convoca [Ingeniería Sense Fronteres \(ESF\)](#) juntament amb d'altres centres. [\[+\]](#)

TESIS

Dipòsit institucional. L'aposta de la UPC per l'accés obert i públic als resultats científics i tècnics dels seus investigadors, ha suposat la creació de: *UPComons: portal d'accés obert al coneixement de la UPC* [5]. El portal recull els dipòsits institucionals següents: Revistes i congressos UPC, E-prints UPC, Tesis doctorals-TDX, Treballs acadèmics, Videoteca digital de la UPC i Arxiu gràfic de l'ETSAB.

Entre les revistes allotjades al dipòsit Revistes i congressos UPC s'hi troben: *Cuadernos internacionales de tecnología para el desarrollo humano, Ide@ Sostenible, Papers de la Càtedra Unesco, Revista Internacional de Sostenibilidad, Tecnología y Humanismo i Sostenible?*.

E-prints UPC acull documents científics pendents de ser publicats o ja publicats, produïts pel personal investigador de la UPC. Actualment podem accedir a documents generats des del Centre per a la Sostenibilitat, la Càtedra UNESCO de Sostenibilitat, Ubuntu i el Departament d'Enginyeria Hidràulica, Marítima i Ambiental.

Suport a la publicació. A més de facilitar la inclusió de publicacions generades des de diferents entitats de la UPC en alguns dels seus dipòsits, les BUPC ofereixen la seva col·laboració per millorar-ne la seva visibilitat, la difusió i la qualitat. Per exemple, bibliotecaris de la Biblioteca del Campus de Terrassa participen en l'equip de direcció de la revista *Sostenible?* de la Càtedra Unesco de Sostenibilitat.

Formació. Les Biblioteques de la UPC ofereixen activitats formatives amb l'objectiu de proporcionar a la comunitat universitària les habilitats necessàries per localitzar, gestionar i utilitzar la informació que necessiten per als seus estudis o recerca.

Destaquen les sessions de formació vinculades als estudis de la UPC (el bibliotecari temàtic col·labora en una o més sessions d'assignatures de primer, segon o tercer cicle) i les sessions sobre recursos d'informació per a la recerca (sessions centrades en recursos concrets o relacionats amb alguna àrea científica concreta). Durant el 2006 es van realitzar a les BUPC 10 accions formatives en l'àmbit del DHS, amb 88 assistents. Destaca la participació en l'assignatura "Recursos d'informació en globalització i sostenibilitat" del Doctorat en Sostenibilitat, Tecnologia i Humanisme.

Servei d'Informació Especialitzada (SIE). Servei destinat a respondre consultes d'informació especialitzades de les àrees de coneixement de la UPC [6]. Les peticions d'informació son ateses pels bibliotecaris temàtics de cada àrea d'especialització. Durant el 2006 es van atendre 30 sol·licituds d'informació especialitzada en l'àmbit del DHS.

Reptes de futur

Les Biblioteques de la UPC hauran de fer un esforç per donar resposta a totes les necessitats generades per l'aplicació del Pla UPC Sostenible 2015. Aquest esforç estarà molt lligat a l'aprofundiment de l'especialització dels bibliotecaris temàtics de l'anella de DHS. Caldrà, per tant, potenciar la seva formació al mateix temps que s'amplia l'oferta de serveis.

La creació de l'EEES implica un nou model docent amb noves metodologies pedagògiques i noves formes d'aprenentatge. Les biblioteques poden contribuir amb tot un seguit de serveis orientats a facilitar el procés d'aprenentatge i l'accés a la informació de la comunitat universitària. L'adquisició d'habilitats informacionals (per localitzar, gestionar i comunicar la informació de manera crítica i eficaç) es converteix en una de les competències clau per a l'aprenentatge de l'estudiant. Els bibliotecaris temàtics en DHS hauran d'incrementar les accions formatives en habilitats informacionals per donar resposta a una oferta formativa cada vegada més "sostenibilitzada".

Des de les biblioteques també hauríem de contribuir en l'activitat de recerca que es fa a la UPC en medi ambient i sostenibilitat, oferint el nostre suport i contribuint a la seva visibilitat. Caldrà incrementar la presència de la producció científica d'aquest àmbit en *UPCommons* i col·laborar en la creació d'eines per millorar la informació sobre les activitats dels investigadors. Finalment, cal destacar que aquests reptes no seran possibles sense una potenciació de les relacions entre les biblioteques i les diferents unitats i agents de la universitat que estan implicades en aspectes relacionats amb el medi ambient, la sostenibilitat i la cooperació.

REFERÈNCIES

- [1] I. Molinos and M. Puertas, "Los bibliotecarios temáticos en las bibliotecas de la Universitat Politècnica de Catalunya: el área temática Ciencias de la visión", *XI Jornadas Nacionales de Información y Documentación en Ciencias de la Salud, Terrassa*, (2005). Disponible a: <<http://eprints.relis.org/archive/00006775/>>
- [2] UPC. Servei de Biblioteques i Documentació *Bibliotecnia per matèries*, (2007). <<http://bibliotecnia.upc.es/acmat/>>
- [3] M. Hernández et al. "Información al servicio de la cooperación al desarrollo: desarrollo humano y sostenible en las bibliotecas de la Universidad Politècnica de Cataluña" en *III Congreso Nacional Universidad y Cooperación al Desarrollo. Ponencias y comunicaciones*, 231-240, Madrid, UCM, (2006)
- [4] UPC. Servei de Biblioteques i Documentació *Portal DHS*, (2007). <<http://bibliotecnia.upc.edu/dhs/>>
- [5] UPC. Servei de Biblioteques i Documentació. *UPCommons: portal d'accés obert al coneixement de la UPC*, (2007), <<https://upcommons.upc.edu/>>
- [6] UPC. Servei de Biblioteques i Documentació. *Servei d'Informació Especialitzada*, (2007). <<http://bibliotecnia.upc.es/pregunta/>>